

A-I/2/1259/ 19

प्रथमसत्राद्वयम्

द्वितीयपत्रम्

सिद्धान्तज्यौतिषधम्

समयः घण्टात्रयम्

पूर्णाङ्कः 80

(15×2=30)

अ. सर्वे अतिलघूत्तरीयाः प्रश्नाः समाधेयाः।

1. को नाम गोलः?

उ०

.....

.....

2. गोलाध्यायस्य मंगलाचरणे कस्य स्तुतिः आचार्येण कृता ?

उ०

.....

.....

3. केषां मुखरङ्गे भारती नृत्यति ?

उ०

.....

.....

4. भूमेः आकारः कीदृशः?

उ०

.....

.....

5. करामलकवत् इत्यत्र कस्याः तुलना आमलकेन सह क्रियते ?

उ०

.....

.....

6. भवलयस्य किलाकलवाः समाः किं भवति ?

उ०

.....

.....

7. को नाम परिधिः?

अथवा

गोलानभिज्ञः कीदृशः भवति?

उ०
.....
.....

8. आदेशात्मकशास्त्रत्वेन कस्य प्रसिद्धिरस्ति?

अथवा

केनानभिज्ञः गणकः न भाति?

उ०
.....
.....

9. कदा जनः ज्योतिषशास्त्रश्रवणाधिकारी भवति?

अथवा

यदि गोलतत्त्वं श्रोतुमिच्छति तदा कस्याचार्यस्य तत्त्वं श्रोतव्यम्?

उ०
.....
.....

10. इयं धरा केन धृता वर्तते?

अथवा

उत्तरगोलगते सूर्ये किमर्थं दिनमानं वर्धते?

उ०
.....
.....

11. सृष्टेः लयः कदा भवति?

अथवा

द्रुहिणशब्देन कस्यावबोधो जायते?

उ०
.....
.....

12. अहर्गणः सौरः, सावनः, चान्द्रः, नाशत्रो वा साध्यते ?

उ०
.....
.....

13. भचक्रात् साक्षात् अधः कस्य कक्षास्ति ?

उ०
.....
.....

14. का नाम द्युज्या ?

उ०
.....
.....

15. किमर्थं प्रागिदशि इन्दुग्रहणं भवति ?

उ०
.....
.....

ब. सर्वे लघूत्तरीयाः प्रश्नाः समाधेयाः।

(5×6=30)

16. आकृष्टशक्तिश्च महीतया यत् खस्थं गुरुं स्वाभिमुखं स्वशक्त्या ।

आकृष्ट्यते तत्पतीव भाति समे समन्तात् क्व पतत्वियं खे ॥

अस्य श्लोकस्य भावार्थं स्पष्टयत ।

अथवा

“समो यतः स्यात् परिधेः शतांशः” इत्यादि श्लोकं विलिख्य अस्य व्याख्या कार्या ।

उ०
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

17. “निरक्षदेशात् क्षितिषोडशांशे” इत्यादिश्लोकद्वयं विलिख्य तस्याशयः स्पष्टीकरणीयः।

अथवा

सुरसिद्धसंघाः कुत्र वसन्ति ? सश्लोकं प्रतिपादयत् ।

੩੦

18. भारतवर्षस्य नवखण्डानां तथा सप्तकुलाचलानां स्थितिं प्रमाणपुरस्सरं वर्णयत ।

अथवा

पितृदिवसस्य उदयास्तादिकालान् संप्रमाणं स्पष्ट्यत ।

30
.....

19. भूर्भुवादिलोकव्यवस्थां सप्रमाणं स्पष्टीकुरुत ।

३०

20. दिग्ज्ञानं कथं क्रियते ? इति साधयत ।

三十

स. निबन्धात्मकः प्रश्नः समाधेयः। (1×20=20)

21. ब्रह्माण्डमानं सश्लोकं विविच्य ब्रह्माण्डगोलानं नामानि विलिख्यन्ताम्।

अथवा

“अहर्गणस्यानयनेऽर्कमासाश्चैत्रादिचान्द्रैर्गणकान्विताः किम्।” इति श्लोकं प्रपूर्य अस्य अर्थो लेख्यः।
पुनश्च अस्य प्रश्नस्य उत्तरम् अपि ग्रन्थोक्तं व्याख्येयम्।

अथवा

अवमोत्पत्तिं अधिमासोपपत्तिं च सश्लोकमपस्थापयत् ।

उत्तराधिकारी द्वारा उपलब्ध कराया जाना चाहिए।